

ΠΡΟΣ ΓΟΝΕΙΣ ΚΑΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΥΣ.

ΚΑΙ γονεῖς καὶ διδάσκαλοι χάνουσι πολλάκις τὴν προθυμίαν, ὡς μὴ βλέποντες δφελός τι ἀπὸ τοὺς ἄγωνας αὐτῶν ὑπὲρ τῶν ἰδίων τέκνων καὶ μαθητῶν. Τὸ αὐτὸ διδάσκημα, καίτοι πολλάκις παραδοθὲν, φαίνεται ὡς μόλις νὰ ἔκαμε μικρὰν ἐντύπωσιν εἰς τὸ πνεῦμα τοῦ διδασκομένου, καὶ ἄθυμος ὁ παραδίδων εἶναι σχεδὸν ἔτοιμος νὰ ἔκφωνήσῃ, Ματαίως ἔκπιασα! Ἀλλ' αὕτη εἶναι ἰδέα ἐσφαλμένη, τὴν ὅποιαν οὐδὲ στιγμὴν πρέπει τις νὰ περιθάλπῃ.

Τὸ δένδρον ἀπαιτεῖ καιρὸν διὰ ν' αὔξηση. Ὁ ἀνθρώπος προχωρεῖ ἐκ τῆς νηπιακῆς εἰς τὴν ἀνδρικὴν ἡλικίαν βραδέως καὶ βαθμηδόν. Τοῦτο ἀληθεύει περὶ τοῦ νοὸς ἐπίσης ὡς καὶ περὶ τοῦ σώματος. Ὁ ἡθικὸς χαρακτὴρ τοῦ ἀνθρώπου μορφοῦται ταῦτοτρόπως, καὶ πολλάκις ἀνεπαισθήτως. Ὁ οὐρανίος ἡμῶν Πατὴρ, ὁ μέγας Διδάσκαλος τοῦ κόσμου, ἀνατρέφει τὰ τέκνα του δίδων εἰς αὐτὰ διδασκαλίαν ἐπὶ διδασκαλίας, στίχον ἐπὶ στίχου, ὀλίγον ἐδῶ, ὀλίγον ἔκει. Ἡσ. κῆ. 10. Σταθερῶς διδάσκει, περιμένων τὸ τέλος. Τὸν σκοπὸν, εἰς τὸν ὅποιον πᾶσα διδασκαλία χρεωστεῖ ν' ἀποβλέπη, δὲν ἐπίτυγχάνει τις διαμικτὲς οὐτε εἶναι εὔκολον ἢ κάνει δυνατὸν νὰ γνωρίσῃ τις, καθ' ὅποιαν δήποτε στιγμὴν εἰς τὸ διάστημα τῆς ἐκπαίδευσεως, πόσον ἥδη κατωρθώθη, μικρὸν ἢ μέγα.

Πολλάκις, δταν ξυγίζωνται πράγματα, προστίθεται κόκκος κατόπιν κόκκου, χωρὶς φαινομένην τινὰ ἐπιρρόην, χωρὶς νὰ προξενῇ ται οὐδεμία κίνησις, ἐώσοῦ, τελευταῖον, ἐνὸς ἄλλου κόκκου προστέθεντος, ἢ κάτω πλάστιγξ ἀναβαίνει, καὶ ἢ ἄνω καταβαίνει. Αὐτὸ τοῦτο γίνεται καὶ εἰς τὴν ἡθικὴν ἐκπαίδευσιν. Ὁ γονεὺς ἢ διδάσκαλος, ὡφελίμους ἀληθείας ζητῶν νὰ ἐναποταμεύσῃ εἰς τὸ πνεῦμα τοῦ τέκνου ἢ τοῦ μαθητοῦ, φαίνεται διὰ πολὺν χρόνον δτι ματαιοπονεῖ. Μολονότι διδάσκει, γνουθετεῖ, ἐπιπλήττει, προτρέπει, δέται, τίποτε μ' ὅλα ταῦτα εἰς τὸ φαινόμενον δὲν κατορθόνει. Ἐπὶ τέλους, εἰς καλήν τινα ὥραν, βλέπει μὲν θαυμασμὸν δτι παρανεσίς ἢ συμβούλη τις ἐπέφερε τὸ ποθούμενον ἀποτέλεσμα. Ἀλλ' ἀς μὴ φαντασθῆ δτι εἰς τὸν ἐσχατὸν τῶν ἀγῶνα χρεωστεῖ ἀπασαν τὴν ἐπιτυχίαν ὅλα τὰ προηγηθέντα διδάγματα ἔξισον συνέτειναν εἰς αὐτήν.

Σκεπτόμενός τις καθ' ἑαυτὸν, ποίαν ἐκ δύο προκειμένων δδῶν νὰ ἐκλέξῃ, ισταται ὥραν τινα, καὶ μολονότι πολλοὶ λόγοι τὸν ὑπαγορεύονται ὑπὲρ τῆς μιᾶς ἢ τῆς ἄλλης, δὲν ἀρκοῦν νὰ τὸν κινήσωσιν, ἐώσοῦ καινός τις λόγος στρέφει αὐτὸν πρὸς τὸ ἐν ἢ τὸ ἄλλο μέρος. Μολονότι δὲ ὁ οὐστερός οὗτος λόγος δὲν εἴχεν ἴσως τόσην βαρύτητα, δσην τινὲς ἐκ τῶν προηγηθέντων, δμως ἔχρειάζετο διὰ νὰ φέρῃ τὸν ἀνθρώπων εἰς τὴν τελευταῖαν του ἀπόφασιν.

Ο ἀμαρτωλὸς ισταται πολλάκις, διστάζων ποίαν δδῶν νὰ ἐκλέξῃ τὴν εἰς ἀθανασίαν, ἢ τὴν εἰς ἀπώλειαν ἀγονσαν. Στοχάζεται καὶ ἀπολεῖ τὰ ὑπὲρ τῆς μιᾶς

καὶ τῆς ἄλλης ἐπιχειρήματα· καὶ πρὸς καιρὸν ἡ ἔκβασις φαίνεται ἀμφίβολος. Ἐπὶ τέλους, σπουδαῖος τις συλλογισμὸς, αἱρνιδία τις ἐνδύμησις, ἐμβαίνει εἰς τὸν νοῦν του, καὶ πείθει αὐτὸν διαιμιᾶς νὰ βαδίσῃ τὴν ὁδὸν τῆς εὐσεβίας.

Πολλοὺς κτύπους ἐπιφέρει ἐνίοτε ὁ πέλεκυς τοῦ ἔντοκοπου πρὶν τὸ δένδρον νὰ σαλεύσῃ ἀλλὰ τελευταῖον εἰς ἢ δύο κτύποι, δχι τῶν ἄλλων δύνατωτεροι, διαισείουσι τὴν δρῦν τοῦ ὄρους ἀπὸ τῆς κορυφῆς μέχρι τῆς ρίζης, καὶ καταβάλλουσιν αὐτὴν ἐπὶ τοῦ ἔδαφους.

Πεποιθότες λοιπὸν εἰς Θεὸν, ἔξακολουθεῖτε τὸ ἀγαθὸν ἔργον σας, γονεῖς καὶ διδάσκαλοι, μετ' ἐπιμονῆς καὶ ἐλπίδος. Ἐν ἄλλο μάθημα ἐμπορεῖ, σὺν Θεῷ, νὰ ἐπιφέρῃ τὸ ποθούμενον ἀποτέλεσμα.

Η ΚΩΜΟΠΟΛΙΣ ΒΗΘΛΕΕΜ.

ΕΚ τῆς Ἱερουσαλήμ, ὅπου ὁ Κύριος ἡμῶν ἐκρίθη καὶ ἐσταυρώθη, διευθύνεται ὁ προσκυνητὴς εἰς ἐπίσκεψιν τῆς Βηθλεέμ, τῆς κωμῆς ὅπου ἐγεννήθη. Ἀφοῦ περάσῃ τὴν πύλην τῆς Ἰόπης, στρέφει πρὸς τάριστερὰ, καὶ ἀφοῦ καταβῇ εἰς τὴν κοιλάδα, περνᾷ τὴν κολυμβήθραν τοῦ Ἐζεκίου ἐκ δεξιῶν. Ἐπειτα εἰς βραχιδές τι ἐπίπεδον ἀναβάται, προχωρεῖ κατὰ νοτιοδυτικὴν διεύθυνσιν ἐπὶ πετρώδους καὶ ἀκάρου κώματος, ὅπου ὀλίγα τινὰ μόνον τῆδε κάκεῖσε διεσκορπισμένα τεμάχια γῆς εὑφραίνουσι τὸ ὅμμα μὲ βλαστήματα σίτου, χόρτου, καὶ ἀγρίων ἀνθέων. Ὁ ὁδηγὸς δεικνύει εἰς τὸν δόιο πόρον τὸν πεπαλαιωμένον πύργον τοῦ Συμεὼν, τὸ Γραικικὸν μοναστήριον τοῦ προφήτου Ἡλίᾳ, καὶ τὸν τάφον τῆς Ραχήλ. Ἡ πρώτη θεωρία τῆς Βηθλεέμ περιγράφεται ὡς ἐκπληκτική. Ἡ πόλις καλύπτει τὴν ράχην λόφου τινὸς, κατὰ τὴν μεσημβρινὴν πλευρὰν βαθείας καὶ εύρυχώρου κοιλάδος, ἐκτείνεται δὲ ἀπ' ἀνατολῶν εἰς δυσμάς. Τὸ κυριώτερον οἰκοδόμημα εἶναι τὸ μοναστήριον, τὸ ἐπὶ τοῦ Σπηλαίου τῆς Γεννήσεως ἀνηγερμένον· τὰ τείχη δὲ καὶ αἱ ἐπάλξεις αὐτοῦ τὸ κάμνον νὰ φαίνεται ὡς μέγα το φρύριον. Ἡ Νεκρὰ Θάλασσα βλέπεται ὑποκάτω, ἐξ ἀριστερῶν, καὶ φαίνεται πλησίον· ἀλλ' ὁ περιηγητὴς εύρισκει αὐτὴν πολὺ ἀπέχουσαν, διότι δὲν ἐμπορεῖ τις κατ' εὐθεῖαν νὰ καταβῇ τὰ ὑψηλὰ ἐκεῖνα κατωφερῆ βουνά. Ὁ δρόμος στρέφεται περὶ τὸ ἄνω μέρος κοιλάδος τινὸς, ἢ ὅποια λέγεται ἔτι ἐχρημάτισεν ἢ σκηνὴ τῆς ὀπτασίας τῶν ἀγγέλων, οἵτινες εὐηγγελίσαντο εἰς τοὺς ποιμένας τὴν γέννησιν τοῦ Σωτῆρος· ἀλλὰ τὸ ἰδιαίτερον μέρος δὲν γνωρίζεται βεβαίως.

Ἡ Βηθλεέμ, τὴν ὅποιαν ὡχύρωσεν ὁ Ποβούμ τὸ 973^{π. Χ.}, ἀπέχει τῆς Ἱερουσαλήμ περὶ τὰ ἐξ μίλια. Ἐλαβε δὲ τὸνομα αὐτῆς, τὸ ὅποιον σημαίνει ὁ οἶκος τοῦ ἀρτού, ἀπὸ τὸν Ἀβραάμ. Καλεῖται προσέτι εἰς τὴν Παλαιὰ Διαθήκην Βηθλεέμ Ἐφρατὰ, εἰς δὲ τὴν Καινὴν Διαθήκην Βηθλεέμ τῆς Ιουδαίας, πρὸς διάκρισιν ἀπὸ τὴν Βηθλεέμ Ζαβουλῶν. Ὁ Δαβὶδ

έγεννήθη εἰς τὴν Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας, ὅπου καὶ διήγαγε τοὺς πρώτους χρόνους τῆς ζωῆς του εἰς τὴν εἰρηνικὴν τοῦ ποιμένος ἐνασχόλησιν, ἑώσου ἡ μετὰ τοῦ Φιλισταίου γίγαντος μονομαχίᾳ ἤνοιξεν εἰς αὐτὸν στάδιον ἐνδοξότερον. Ἐνταῦθα προστέι ἔγεννήθησαν πολλοὶ τῶν ἐν ταῖς Γραφαῖς φημιζούμενων· ὡς ὁ Ἀβιὰ, Ἐλιμέλεχ, Ὁρθὸς, Ἰεσσαὶ, Βοὸς, καὶ Ματθίας ὁ Ἀπόστολος· ἐνταῦθα δὲ ὑποτίθεται καὶ διὰ ὑπῆρξεν ἡ σκηνὴ τοῦ ὥραίου ποιήματος τῆς Ρούθ.

Κατὰ τὸ διάστημα τῶν ταραχῶν αἵτινες ἡκολούθησαν τὴν πτῶσιν τῆς Ῥωμαϊκῆς αὐτοκρατορίας, ἀπεσύρθη ὁ Ἀγιος Ἱερώνυμος εἰς τὸν τόπον τοῦτον, καὶ διήγαγε τὸ πλεῖστον μέρος τῆς ζωῆς αὐτοῦ εἰς τὴν μοναξίαν εἰρηνικοῦ τινὸς σπηλαίου, ὃπου συνέγραψε τὰ εἰς τὰς Γραφὰς ὑπομνήματα, καὶ ἐδειξε πολλοὺς τόπους εἰς τὴν Βηθλεὲμ καὶ τὴν περίχωρον, οἵτινες πρὸ πέντε ἑκατονταετηρίδων εἶχον τιμηθῆν διὰ συμβεβηκότων, συνεχομένων μὲ τὴν γέννησιν καὶ τὴν ζωὴν τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν. Καὶ εἶναι μὲν πάντοτε δύσκολοι αἱ ἀπόπειραι, αἱ τὴν ἔξακριβωσιν τόπων τοιούτων ἀφορῶσαι, καὶ ἀμφιβολοὶ ἡ αὐτῶν ἔκβασις· ἀλλ' ὁ Ἀγιος Ἱερώνυμος ἔξακολουθεῖ μέχρι τῆς σήμερον κῦρος μέγα παρὰ τοῖς Λατίνοις ἔχων ὡς πρὸς τὰ τοιαῦτα. Π. χάριν, σπῆλαιόν τι λελατομημένον δεικνύεται ὡς τὸ κτηνοστάσιον, ὃπου ὁ Κύριος ἡμῶν ἔγεννήθη, καὶ ἔξ ἐνὸς μέρους εἰς εἰδός τι ἐνδομύχου, δόλιον κάτω τῆς ἐπιφανείας τοῦ ἐδάφους, ὑπάρχει λευκὸν μάρμαρον, κεκοιλωμένον ἐν εἰδεὶ φάτνης, τὸ ὅποιον λέγεται διὰ δεικνύει τὸ μέρος, ἐν ᾧ ἐτέθη ἐπὶ ἀχύρων τὸ νηπίον Ἰησοῦς. Ἀλλ' ἐκ τῆς διεγήσεως τοῦ Εὐαγγελίου φαίνεται διὰ τὸ παρθένος δὲν κατέψυγεν εἰς σπῆλαιον ἢ ἄντρον, ἀλλ' εἰς φάτνην ἀνήκουσαν εἰς ξενοδοχεῖον ἢ χάνι· καὶ ἐπειδὴ τὰ δωμάτια τούτου ἡσαν πλήρη ξένων, κατέλυσεν ἡ κεχαριτωμένη μετὰ τοῦ μνήστορος εἰς τὴν αὐλὴν ὃπου καὶ τὰ ἀχθοφόρα κτήνη.

Ἄνω τοῦ σπηλαίου τούτου κατεσκευάσθη ἔκκλησία ἐν εἰδεὶ σταυροῦ. Τὸ μέσον εἶναι κεκαλλωπισμένον μὲ τέσσαρας σειρὰς Κορινθιακῶν κιόνων· ἔκαστος δὲ κίνων εἶναι δεκαοκτὼ πόδας ὑψηλοῖς, καὶ δύο πόδας καὶ ἔξ δακτύλους τὴν διάμετρον. Ἐπειδὴ δὲ λείπει ἡ στέγη τοῦ μέσου μέρους, οἱ κίονες ὑποβαστάζουσι μόνον ζωφόρον τινὰ ξύλινον, ὃ ὅποιος ἀναπληροῖ τὸν τόπον τοῦ ἐπιστυλίου. Ἐρίσταται δὲ καὶ εἰς τοὺς τοίχους ξύλινον τι κατασκεύασμα ἀνύφούμενον ἐν εἰδεὶ Σόλου, πρὸς ὑποστήριξιν στέγης, ἥτις πλέον δὲν ὑπάρχει, ἢ οὐδέποτε ἵσως ἐτελεώθη. Βλέπονται δὲ καὶ τὰ λείψανα ζωγραφιῶν τεινῶν ἐπὶ ξύλου, ὡς καί τινων ψηφιωτῶν. Τὸ καθολικὸν, τὸ ὅποιον κατέχουσιν οἱ Ἀρμένιοι, χωρίζεται ἀπὸ τοὺς τρεῖς ἄλλους κλάδους τοῦ σταυροῦ διά τινος τοίχου, ὃ ὅποιος οὖτα χαλᾶτὴν ἐνότητα τῆς οἰκοδομῆς. Τὸ δὲν μέρος τοῦ σταυροῦ κατέχεται ὑπὸ τῶν Γραικῶν. Δεικνύεται δὲν ταῦθα θυσιαστήριον ἀφερωμένον “τοῖς ἔξ Ἀνατολῶν Μάγοις,” εἰς τοὺς πόδας τοῦ ὅποιού ὑπάρχει ἀστήρ, ἐσκαλισμένος εἰς μάρμαρον, ἀνταποκρινόμε-

νον, ὡς λέγουν οἱ μοναχοὶ, μὲ τὸ μέρος τῶν οὐρανῶν, ὃπου ἐστάθη τὸ θαυματῶδες μετέωρον, καὶ κατευθεῖαν ἐπάνωθεν τοῦ μέρους, ὃπου ὁ Σωτὴρ ἔγεννήθη εἰς τὴν ὑποκάτω ὑπόγειον ἔκκλησίαν. Δεκαπέντε βαθμίδες καὶ στενὴ τις δίοδος ἄγουσιν εἰς τὴν ἱερὰν κρύπτην τῆς γεννήσεως, ἥτις εἶναι τριάκοντα ἐπὶ τὰ ἡμισυ πόδας μακρὰ, ἐνδεκα πόδας πλατεῖα, καὶ ἐννέα πόδας ὑψηλῆ. Καὶ εἰς τὰ πλευρά καὶ εἰς τὸ ἐδάφος εἶναι μὲ ὠραῖον μάρμαρον κεκαλυμμένη, ἔχει δὲ πέντε προευκτήρια, ἀνταποκρινόμενα, ὡς λέγει ὁ Chateaubriand, μὲ τὰς δέκα φάτνας τὰς περιεχομένας εἰς τὸ κτηνοστάτιον ὃπου ὁ Σωτὴρ ἡμῶν ἔγεννήθη.

Ἡ κώμη τῆς Βηθλεὲμ περιέχει ὡς τριακοσίους κατοίκους, ἔξ ὧν οἱ πλειότεροι πορίζονται τὰ πρὸς ζωὴν ἀπὸ τὴν κατασκευὴν κομβολογίων, σταυρῶν, κλπ., τὰ δοποῖα προθύμως ἀγοράζουσιν οἱ προσκυνηταί. Οἱ μοναχοὶ τοῦ τόπου τούτου χαίρονται καὶ τὸ προνόμιον τοῦ νὰ σημείωνωσι τὰ μέλη τῶν εὐσεβῶν μὲ σταυροὺς καὶ ἄλλα ἐπινόματα διὰ τῆς πυρίτεδος.

Δεικνύεται προσέτι εἰς τὴν Βηθλεὲμ βαθεῖα καὶ μεγάλη τις δεξαμενὴ, εἰς τὴν ὁποίαν λέγεται διὰ ἐρρίφθησαν τὰ σώματα τῶν ἐκ διαταγῆς τοῦ Ἡράδου φονευθέντων νηπίων.

Πρὸς τὸ βορειανατολικὸν πλευρὸν τῆς πόλεως εὐρίσκεται βαθεῖα κοιλάς, ὃπου λέγεται κατὰ παράδοσιν διὰ οἱ ἄγγελοι ἐφάνησαν εἰς τοὺς ποιμένας. Ἐνταῦθα ὑπάρχει καὶ πηγὴ, λεγομένη διὰ εἶναι ἐκείνη τὴν ὅποιαν ὁ Δαβὶδ τόσον σφοδρῶς ἐπόθησε, κατατεθλιμένος ὡν ὑπὸ τοῦ καύσωνος τῆς ἡμέρας καὶ τοῦ ἀγῶνος αὐτοῦ κατὰ τῶν Φιλισταίων. Εἰς τὸ βιβλίον Β'. Βασιλεῶν κγ'. 15, 18, ἐμπορεῖ νὰ εῦρῃ ὁ ἀναγνώστης τὰ περὶ τοῦ ἀξιολόγου τούτου συμβεβηκότος. Ὁ περιηγητὴς Κλάρκιος ἐστάθη καὶ ἐπιειν ἐκ τοῦ ὥδος νεροῦ τῆς πηγῆς ταύτης· φρονεῖ δὲ, ἀπὸ τὴν ἀνταπόκρισιν αὐτῆς μὲ τὰς περιγραφὰς τοῦ ἰεροῦ ίστορικοῦ καὶ τοῦ Ἰωσήπου, ὡς καὶ ἀπὸ τὸν μόνιμον χαρακτῆρα τῶν φυσικῶν πηγῶν, διὰ δὲν δύναται νὰ ὑπάρχῃ ἀμφιβολία περὶ τῆς ταύτητος της.

Δύο περίπου μίλια μακρὰν τῆς πόλεως εἶναι ὁ τάφος τῆς Ῥαχὴλ, ἥτις ἐτάφη ἐδῶ ὑπὸ τοῦ Ἰακώβ κατὰ τὸ διάστημα τῆς παροικίας του, ὡς ἀναγνώσκομεν εἰς Γενέσεως λέ. 19, 20. Τὸν τάφον αὐτῆς καλύπτει τώρα μικρὸν τετραγωνικὸν Μωαμεθανικὸν κτίριον, μὲ θόλον ὑπεράνω, ὁμοίαζοντα τοὺς τάφους Μωαμεθανῶν ἀγίων καὶ ἀρχόντων.

Τὴν σήμερον ἡ Βηθλεὲμ ὀνομάζεται Βεῖτ-ελ-γάμ. “Ισταται δὲν ἐπὶ γυψώδους χώματος, καὶ ὁ ἀηρ αὐτῆς εἶναι ὑγιεινός. Οἱ συγγραφεῖς δὲν συμφωνοῦσιν ὡς πρὸς τὴν καρποφορέαν τῆς γῆς. Ὁ Chateaubriand γράφει ὡς ἐπομένως, “Πούποτε δὲν παρετήρησα τὴν γονιμότητα, ἥτις ἀπεδόθη εἰς τὴν κοιλάδα τῆς Βηθλεέμ· ἀληθεύει μ' δλα ταῦτα διὰ τὸν ὅποιον διοίκησιν καὶ ἡ γονιμωτάτη χώρα ἐρημοῦται εἰς ὀλίγα ἔτη.” Ἀγγλος δέ τις περιηγητὴς σημείωνε τὰ ἐπόμενα, “Αἱ

πλευραὶ τοῦ ὅρους ἐφ' ὃν εἶναι τοποθετημένη ἡ κωμόπολις, ὡς καὶ ἡ κορυφὴ, ἔχουσιν ἀρκετὰς ἀμπέλους, αἰτινες παράγουν ἔξαιρετον σταφυλὴν, μεγάλην καὶ εὐώδην. Πρὸς τούτοις εἴδομεν σῦκα, ροΐδια, καὶ πλῆθος ἐλαιῶν, ἀπὸ τοὺς ὄποιους καρποὺς ζωτροφοῦνται ὡς ἐπιτοπλεῖστον οἱ κάτοικοι. Εἰς τὰς κοιλάδας παράγεται ὀλίγος σῖτος· ὁ δὲ ἔξι αὐτοῦ ἄρτος εἶναι ἀρίστης ποιότητος. Ἡ ἐν ἀφθονίᾳ πίπτουσα δρόσος μεγάλως βοηθεῖ ἀπασχαν ἐν γένει τὴν βλάστησιν.”

ΘΑΥΜΑΣΤΟΥ ΜΝΗΜΟΝΙΚΟΥ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ.

ΛΕΙΤΕΤΑΙ διτὶ ὁ Σένεκας ἡδύνατο ν' ἀπαγγείλῃ δισχιλίους στίχους διαμιᾶς καθ' ὅλην αὐτῶν τὴν τάξιν, ἔπειτα δὲ ἐκ τοῦ ἑσχάτου ἀρχίζων καὶ ὀπισθοδρομῶν νὰ ἐπαναλάβῃ αὐτοὺς μὲ τόσην ἀκρίβειαν, ὥστε νὰ μὴ σφάλη εἰς μίαν κάν λέξιν ἢ συλλαβήν. ‘Ο Κῦρος εἶχε τόσον κραταιὰν μνήμην, ὥστε ἡδύνατο νὰ καλέσῃ ὀνομαστὶ ἔκαστον στρατιώτην εἰς τὸ πολυνπληθὲς αὐτοῦ στράτευμα. ‘Ο Μιθριδάτης, ὁ ὄποιος ἔζουσσίαζεν εἰκοσιτρία ἔθνη, διαφόρους γλώσσας λαλοῦντα, ἡδύνατο νὰ συνομιλῇ μεδ' ὅλων αὐτῶν εἰς τὴν ἴδιαν ἔκαστου διάλεκτον. Κορσικανός τις παῖς ἡδύνατο ν' ἀπαγγείλῃ τεσσαράκοντα χιλιάδας λέξεων, εἴτε εἶχον νόημα εἴτε οὐ, ἐνῶ τὸν ὑπηγορεύοντο· ἔπειτα δὲ ν' ἀρχίσῃ ἀπὸ τὴν τελευταίαν λέξιν, καὶ νὰ τὰς ἐπαναλάβῃ ὀπισθοδρομῶν χωρὶς κάννεν σφάλμα. ‘Αγγλος τις (Mr Wallis) ἔξηγαγε τὴν κυβικὴν ρίζαν τοῦ ἀριθμοῦ τρία ἔως εἰς τριάκοντα τόπους δεκαδικῶν, μόνον διὰ τῆς μνήμης του. ‘Ο Ιταλὸς Μαγλιαβέκης, διστις ἀνέγνωσε τὰ πλεῖστα τῶν ἐπὶ ζωῆς αὐτοῦ συγγραφέντων βιβλίων, ἡδύνατο νὰ εἴπῃ περὶ ποίας ὑποθέσεως ἐπραγματεύετο ἔκαστος συγγραφεὺς, νὰ φέρῃ εἰς μαρτυρίαν τὰ κεφάλαια, τὰς τομὰς, καὶ τὰς σελίδας, εἰς τὰς ὄποιας περιείχετο ἴδιαιτέρα τις ὑπόθεσις· ἐκτὸς δὲ τούτου, ἡμίπορει νὰ ἐπαναλάβῃ καὶ τὰς λέξεις αὐτὰς τοῦ συγγραφέως. Κύριός τις τὸν ἐδάνεισε χειρόγραφόν τι νὰ ἔξετασῃ, ἐπομένως δὲ ἐπροσποιήθη διτὶ εἴχεν ἀπολέσειν αὐτό· ἀλλὰ πόσον ἔξεπλάγη διτὶ ὁ Μαγλιαβέκης τὸ γραφεῖον πρὸς λέξιν, διὰ μόνης τῆς δυνάμεως τοῦ μνημονικοῦ του, μολονότι δὲν εἴχεν ἀναγνώσειν αὐτὸν εἰκῇ ἀπαξ. ‘Ο Euler ἔχασε τὸ φῶς του ἐν ἔτει 1783, καὶ μ' ὅλον τοῦτο ἔξηχολούθει τοὺς περιπεπλεγμένους καὶ δυσκόλους μαθηματικοὺς ὑπολογισμοὺς περὶ τῆς ἀνωμαλίας τῶν πλανητικῶν κινήσεων, καὶ συνέθηκε πραγματείαν περὶ Ἀλγέβρης, μόνον διὰ τῆς ἐκπληκτικῆς αὐτοῦ μνήμης. ‘Ηδύνατο, προσέτι, ν' ἀπαγγείλῃ ὅλην τὴν Αἰνειάδα τοῦ Βιργιλίου ἐξ ἀρχῆς μέχρι τέλους, καὶ νὰ εἴπῃ τὸν πρῶτον καὶ τελευταῖον στίχον ἔκαστης σελίδος εἰς τὴν ἔκδοσιν τὴν ὄποιαν εἴχεν ἀναγνώσειν πρὶν τυφλωθῆν. ‘Ο Ἀγγλος Whitfield ἤξευρεν ὅλην τὴν Παλαιάν καὶ Νέαν Διαθήκην ἐκ στήθους. ‘Αγγλαμερικανός τις ἰατρὸς, πρὸ ὀλίγων ἐτῶν ἀποβιώσας, ἡδύ-

νατον' ἀπαγγείλη εἰς τὸ γηρατεῖον του τὸν Ἀπολωλότα Παράδεισον τοῦ Μίλτωνος, μολονότι δὲν εἴχεν ἀναγνώσειν αὐτὸν διὰ εἰκοσι ἔτη.

ΜΕΓΑΛΑ ΤΕΛΗ ΕΚ ΜΙΚΡΩΝ ΑΡΧΩΝ.

Η ΑΠΟ μακρυνούς τόπους μεταφορὰ ἐνὸς σπόρου, ἐνὸς φυτοῦ, μιᾶς ἀληθείας, ἢ μιᾶς νεωστὶ γενομένης ἀνακαλύψεως, τὰ μέγιστα πολλάκις χρησιμεύει.

‘Ολίγοι σπόροι τῆς συκαμινέας καὶ ὀλίγα τινὰ ὡὰ τῆς μεταξοποιοῦ κάμπτης, τὰ ὄποια ἐφέρθησαν ἐκ τῆς Κίνας καὶ ἐδωρήθησαν εἰς τὸν αὐτοκράτορα τῆς Κωνσταντινούπολεως Ἰουστινιανὸν, κατέστησαν τὴν καλλιέργειαν τοῦ μεταξίου ἐνα τῶν ὀφελιμωτέρων κλάδων τῆς ἀγροτικῆς βιομηχανίας εἰς τὴν Δυτικὴν Ἀσίαν καὶ Μεσημβρινὴν Εὐρώπην.

Σακκίον τι ὄρυζιον, τὸ ὄποιον ἔλαβεν ὁ κυβερνήτης τῆς Νοτίου Καρολίνας (εἰς τὴν Βόρειον Ἀμερικὴν) ἀπὸ τὸν μάγειρον πλοίου τινὸς ἐκ τῆς Μαδαγάσκαρ, κατὰ τὴν παραλίαν ἐκείνην ναυαγήσαντος, καὶ δεῖγμά τι βαμβακίου, τὸ ὄποιον ἔλαβεν Ἀγγλαμερικανός τις κηηματίας περὶ τὰ μέσα τῆς παρελθούσης ἐκατονταετηρίδος, ἔκαμψαν τὰ εἶδη αὐτὰ δύο τῶν κυριωτέρων προϊόντων τῆς Ἀμερικῆς.

‘Απὸ κέρασον, (κερασίαν), τὸν ὄποιον ὁ Λούκουλλος εἰς τὴν Ρώμην ἐπιστρέψων ἐκ τοῦ Μιθριδατικοῦ πολέμου ἔφερε μεδ' ἐαυτοῦ ἀπὸ τὸ νότιον παράλιον τοῦ Φιέζεινον Πόντου, ἔξετάθη ὁ ἡδὺς αὐτὸς καρπὸς εἰς ὅλην τὴν Εὐρώπην καὶ Ἀμερικήν.

‘Ολίγοι τινὲς καταδεδιωγμένοι Διαμαρτυρόμενοι τῆς Γαλλίας καὶ Ολλανδίας, εἰς τὴν Ἀγγλίαν μεταβάντες, ἔγιναν αἰτία νὰ συστηθῶσιν εἰς αὐτὸν τὸ βασίλειον τὰ μάλλινα καὶ μεταξωτά του ἐργοστάσια.

ΩΣ εἶναι πρόδηλον διτὶ τὸ σῶμα ἔγινε διὰ νὰ ἐνισχύεται, ὡσαύτως εἶναι φανερὸν διτὶ ὁ νοῦς ἔγινεν ὥστε νὰ βελτιωθῇ διὰ τῶν γνώσεων· διτὸν ὁ μανθάνων, ἀν μανθάνη καλῶς, δχι μόνον εύρισκε τὴν μάθησιν εὔκολωτέραν, δσον προχωρεῖ, ἀλλὰ καὶ ἐννοεῖ καλήτερα δσα μανθάνει. ‘Η ἐπιστήμη δὲν εἶναι αὐθαίρετος, οὐδὲ συνίσταται ἀπὸ μέρη ἀπεσπασμένα καὶ μεμονωμένα· εἶναι ἀληθειῶν σειρά ἀληθηνότερων, κέντρον ἔχουσα τὴν Θεότητα, καὶ συμπεριλαμβάνουσα τὰ μέγιστα καὶ τὰ ἐλάχιστα, τὰ ἔγγυτα καὶ τὰ ἀπώτατα, μέρη τοῦ σύμπαντος. ‘Οθεν ὁ μὴ μανθάνων, ἡ παύων τοῦ μανθάνειν, δὲν ἔκπληροῖ τὸν σκοπὸν τῆς ὑπάρχεως του, διστις εἶναι νὰ γνωρίσῃ, δσον τὸ δυνατόν, ἀπασαν τὴν ἀληθειῶν. Οὔτε τὸν Δημιουργὸν οὔτε ἐαυτὸν δύναται ὁ τοιοῦτος νὰ γνωρίσῃ, μολονότι ἡ μεγίστη εὐδαιμονία του ἔξαρταται ἀπὸ τὴν γνῶσιν ταύτην.

ΟΙ πλειστεροι τῶν ἀνθρώπων δαπανῶσι τοὺς πρώτους χρόνους τῆς ζωῆς εἰς τρόπον, ὥστε καθιστάνουσι δυστυχεῖς τοὺς τελεταίους.